

U S T

Umhverfisstofnun

Environment and Food Agency of Iceland

☐ Suðurlandsbraut 24
IS - 108 Reykjavík, Ísland

☎ (+354) 591 2000

Fax (+354) 591 2010

umhverfisstofnun@ust.is

www.umhverfisstofnun.is

Reykjavík, 24. janúar 2007

Tilvísun: UST20070100030/sf

Landslag ehf
Ómar Ívarsson
Skólavörðustíg 11, 3. hæð
101 Reykjavík

Endurskoðun á aðalskipulagi Sveitarfélagsins Voga

Vísað er til erindis Landslags ehf. dags. 2. janúar sl. þar sem óskað er eftir ábendingum vegna vinnu við endurskoðun á aðalskipulagi Sveitarfélagsins Voga.

Umhverfisstofnun hefur komið því á framfæri við skipulagsráðgjafa hvaða atriði stofnunin telur mikilvægt að fjallað verði um í viðkomandi aðalskipulagstillögu og hvers beri að taka tillit til við stefnumörkun. Umhverfisstofnun vill á þessu stigi málsins koma eftirfarandi ábendingum á framfæri.

Náttúruminjar

Umhverfisstofnun bendir á að samkvæmt skipulagsreglugerð nr. 400/1998 skal í aðalskipulagi auðkenna og gera grein fyrir náttúruverndarsvæðum, staðsetningu þeirra og helstu einkennum, hvaða landnotkun er fyrirhuguð á svæðunum og hvaða reglur gilda á hverju þeirra um umgengni og mannvirkjagerð. Gera skal grein fyrir hvaða landnotkun er fyrirhuguð á náttúruverndarsvæðum og hvernig hún fellur að reglum sem gilda á hverju svæði fyrir sig.

Innan Sveitarfélagsins Voga eru eitt friðlýst svæði og fimm önnur svæði á náttúruminjasrá sem ekki hafa verið friðlýst. Eftirfarandi lýsing er á svæðunum í náttúruminjasrá:

Bláfjöll, Bessastaðahreppi, Garðabæ, Gerðahreppi, Grindavík, Hafnarfirði, Kópavogi, Reykjanesbæ (áður Keflavík og Njarðvík), Reykjavík, Sandgerði (áður Miðneshr.), Seltjarnarnesi, Vatnsleysustrandarhreppi og Ölfushreppi, Gullbringusýslu, Kjósarsýslu og Árnassýslu. Fólkvangur 1973. Friðlýsing endurskoðuð með auglýsingu í Stjórnartíðindum B, nr. 173/1985. Stærð 8.400 ha.

Keilir og Höskuldarvellir, Grindavík, Vatnsleysustrandarhreppi, Gullbringusýslu. (1) Mörk svæðisins eru um Keili að vestan, Markhelluhól að norðan, fylgja síðan vesturmörkum Reykjanesfólkvangs á mótis við Hverinn eina, þaðan um Driffell í Keili. (2) Mikið gígasvæði vestan í Vesturhálsi, liggur frá Höskuldarvöllum suður á milli Oddafells og Trölladyngju til Selsvalla, en úr gígaröðinni þar hefur Afstapahraun runnið. Gígasvæðið er að hluta innan Reykjanesfólkvangs. Á vesturmörkum svæðisins gnæfir móbergsfjallið Keilir.

Seltjörn, Snorrastaðatjarnir og hluti Hrafnagjár, Grindavík, Reykjanesbæ (áður Njarðvík), Vatnsleysustrandarhreppi, Gullbringusýslu. (1) Svæði frá Seltjörn til Snorrastaðatjarna, ásamt skógarreitum. Einnig syðsti hluti Hrafnagjár. (2) Gróskumikill gróður í Snorrastaðatjörnum. Gróðursælir skógarreitir undir Háabjalla og í Sólbrekkum. Mikilvægur áningarstaður farfugla vor og haust. Hrafnagjá er misgengissprungu með fjölbreyttum gróðri. Kjöríð útivistarsvæði.

Tjarnir á Vatnsleysuströnd, Vatnsleysustrandarhreppi, Gullbringusýslu. (1) Síkistjörn, Vogatjörn, Mýrarhústjörn, Gráhellu, tjarnir við Hlöðunes, Ásláksstaðatjörn, Sjónarhólstjörn, Knarrarnestjörn, Landakotstjörn, Kálfatjarnartjörn og Bakkatjörn, ásamt nánasta umhverfi. (2) Lífríkar tjarnir með fjölbreyttu fuglalífi.

Strandlengjan frá Fögruvík í Vatnsleysuvík að Straumi við Straumsvík, Vatnsleysustrandarhreppi, Hafnarfirði, Gullbringusýslu. (1) Fjaran og strandlengjan á u.þ.b. 500 metra breiðu belt, ásamt ísöltum tjörnum, frá botni Fögruvíkur að Straumi. (2) Sérstætt umhverfi með miklu og óvenju fjölskrúðugu fjörulífi og gróðri. Tjarnir með mismikilli seltu og einstæðum lífsskilyrðum. Útivistarsvæði með mikið rannsóknar- og fræðslugildi í nánd við þéttbýli. Friðaðar söguminjar við Öttarsstaði.

Hvassahraungígur (Strokkamelur), Vatnsleysustrandarhreppi, Gullbringusýslu. (1) Hvassahraunskatlar sunnan Þjóðvegur á mótis við eyðibýlið Hvassahraun. (2) Katlarnir eru regluleg hraundrýli á sléttri klöpp í Hvassahrauni.

Á heimasíðu Umhverfisstofnunar (www.ust.is) er að finna gagnaskrár með upplýsingum um náttúruverndarsvæði og náttúruminjar fyrir helstu landupplýsingakerfi.

Samkvæmt 65. gr. laga nr. 44/1999 um náttúruvernd skal umhverfisráðherra eigi sjaldnar en á fimm ára fresti láta vinna náttúruverndaráætlun fyrir landið allt og leggja fyrir Alþingi. Á náttúruverndaráætlun 2004-2008 sem samþykkt var á 130. löggjafarþingi er ekkert svæði sem er innan Sveitarfélagsins Voga.

Umhverfisstofnun bendir á að samkvæmt 38. gr. laga nr. 44/1999 um náttúruvernd þarf leyfi stofnunarinnar til framkvæmda þar sem hættu er á að spillt verði friðlýstum náttúruminum. Leita skal umsagnar og tilkynna stofnuninni um framkvæmdir þar sem hættu er á að spillt verði öðrum náttúruminum á náttúruminjaskrá. Rétt er að þetta komi fram í greinargerð með aðalskipulaginu.

Umhverfisstofnun telur mikilvægt að sveitarfélagið marki sér skýra stefnu í málum er varða náttúruvernd og að tekin verði frá til framtíðar þau svæði innan skipulagssvæðisins sem hafa verndargildi og eru mikilvæg á héraðs-, lands- eða heimsvísu. Mikilvægt er að tryggja vernd slíkra svæða, þ.á.m. svæða sem nýst geta til útivistar og náttúrufræðslu. Má í því sambandi m.a. benda á að svæði meðfram ám og vötnum hafa oft mikið útivistargildi.

Umhverfisstofnun bendir einnig á að hafa ber í huga að heilleg strönd er náttúruverðmæti og því æskilegt að halda ströndinni eins óraskaðri og hægt er. Við skipulag byggðar og framkvæmda ætti að gæta þess að ekki verði hindrað aðgengi almennings að vatns-, ár eða sjávarbakka, sbr. lög nr. 44/1999 um náttúruvernd.

Umhverfisstofnun vekur athygli á að besta tryggingin fyrir vernd svæða sem hafa verndargildi er formleg friðlýsing skv. lögum nr. 44/1999 um náttúruvernd þar sem slíkt tryggir verndun þeirra til framtíðar. Ef ekki er vilji til friðlýsingar skv. lögum um náttúruvernd má í aðalskipulagi skilgreina svæði sem njóta skulu hverfisverndar vegna sögulegs, náttúrulegs eða menningarlegs gildis, án þess að um lögformlega friðun sé að ræða. Ef skilgreind verða í

aðalskipulaginu svæði sem njóta skulu hverfisverndar er mikilvægt að settar verði skýrar reglur um landnotkun á svæðunum, sbr. skipulagsreglugerð nr. 400/1998.

Umhverfisstofnun hvetur til þess að skráðar verði náttúruvinnur innan sveitarfélagsins samhliða vinnu við aðalskipulagi.

Jarðmyndanir og vistkerfi

Umhverfisstofnun vekur sérstaka athygli á 37. gr. laga nr. 44/1999 um náttúruvernd sem fjallar um vernd ákveðinna jarðmyndana og vistkerfa. Samkvæmt því skulu eftirtaldar jarðmyndanir og vistkerfi njóta sérstakrar verndar og skal forðast röskun þeirra eins og kostur er:

- a. eldvörp, gervigígar og eldhraun,
- b. stöðuvötn og tjarnir, 1.000 m² að stærð eða stærri,
- c. mýrar og flóar, 3 hektarar að stærð eða stærri,
- d. fossar, hverir og aðrar heitar uppsprettur, svo og hrúður og hrúðurbreiður, 100 m² að stærð eða stærri,
- e. sjávarfítjar og leirur.

Leita skal umsagnar Umhverfisstofnunar og náttúruverndarnefndar áður en veitt er framkvæmda- eða byggingarleyfi, sbr. 27. og 43. gr. skipulags- og byggingarlaga, nr. 73/1997, til framkvæmda sem hafa í för með sér röskun ofangreindra jarðmyndana og vistkerfa nema fyrir liggja aðalskipulag samþykkt eftir gildistöku laga um náttúruvernd þar sem umsögn liggur fyrir.

Umhverfisstofnun vekur athygli á að til að stofnunin geti gefið umsagnir um aðalskipulagstillögur m.t.t. þeirra jarðmyndana og vistkerfa sem taldar eru upp í 37. gr. fyrrgreindra laga verður í aðalskipulagi að gera fullnægjandi grein fyrir þeim svæðum innan viðkomandi sveitarfélags þar sem slíkar jarðmyndanir og vistkerfi er að finna. Því er nauðsynlegt að í skipulagstillögum eða þemakortum með þeim komi fram staðsetning þeirra innan skipulagssvæðisins. Að öðrum kosti verður að setja þann fyrirvara í aðalskipulagi að leita skuli umsagnar Umhverfisstofnunar um framkvæmdir þegar hætta er á að jarðmyndunum og vistkerfum skv. 37. gr. laga um náttúruvernd verði raskað, þrátt fyrir að aðalskipulagið sé samþykkt eftir gildistöku laganna.

Efnistaka

Umhverfisstofnun telur mikilvægt að mörkuð verði skýr stefna í efnistöku og að gerð verði grein fyrir henni í aðalskipulaginu. Að mati stofnunarinnar er gerð heildaráætlunar um núverandi og fyrirhuguð námusvæði, sbr. skipulagsreglugerð nr. 400/1998, mikilvægur hluti af aðalskipulagsgerð. Í aðalskipulagi skal gera grein fyrir staðsetningu og stærð efnistökusvæða og fjalla um efnistöku í samræmi við lög nr. 44/1999 um náttúruvernd. Einnig þarf að marka á sem nákvæmastan hátt fyrir útlínum efnistökusvæða á skipulagsuppdrætti.

Umhverfisstofnun fer fram á að upplýsingar og áætlanir um efnistöku verði settar fram í aðalskipulagi í samræmi við VI. kafla laga um náttúruvernd, sem fjallar um nám jarðefna. Í því sambandi má benda á að ekki þarf að leita umsagnar stofnunarinnar um námur skv. 47. gr. fyrrgreindra laga ef fyrir liggur umsögn stofnunarinnar um námur skv. 33. gr. laganna. Til að stofnunin geti veitt fullnægjandi umsögn um nýjar námur innan sveitarfélaga sem settar eru fram í aðalskipulagi telur stofnunin brýnt að henni berist áætlanir um efnistöku og

upplýsingar um vinnslutíma og frágang þessara efnistökuáæða, í samræmi við ákvæði 48. og 49. gr. laga nr. 44/1999 um náttúruvernd.

Vakin er athygli á að samkvæmt 47. gr. laga nr. 44/1999 um náttúruvernd er öll efnistaka á landi og af eða úr hafsbótnei innan netlaga háð framkvæmdaleyfi hlutaðeigandi sveitarstjórnar. Eiganda eða umráðamanni eignarlands er þó heimil án leyfis minni háttar efnistaka til eigin nota nema um sé að ræða jarðmyndanir og vistkerfi sem njóta verndar skv. 37. gr. laga um náttúruvernd.

Þá vekur Umhverfisstofnun athygli á nýju ákvæði til bráðabirgða í lögum nr. 44/1999 um náttúruvernd. Samkvæmt því er efnistaka óheimil eftir 1. júlí 2008, nema að fengnu framkvæmdaleyfi sveitarstjórnar skv. 27. gr. skipulags- og byggingarlaga, nr. 73/1997, á þeim svæðum þar sem efnistaka á landi og af eða úr hafsbótnei innan netlaga var hafin fyrir 1. júlí 1999 og ákveðin skilyrði eru uppfyllt, sjá bráðabirgðaákvæði IV. Eftir 1. júlí 2012 skal afla framkvæmdaleyfis fyrir allri efnistöku á svæðum þar sem efnistaka var hafin fyrir 1. júlí 1999 í samræmi við ákvæði VI. kafla laga um náttúruvernd.

Svæði fyrir frístundabyggð

Að mati Umhverfisstofnunar er nauðsynlegt að gerð sé skýr grein fyrir frístundabyggð í aðalskipulagstillögum. Fram komi m.a. hvaða svæði eru ný og á hvaða svæðum gert er ráð fyrir stækkun núverandi frístundabyggðar.

Umhverfisstofnun bendir á að samkvæmt skipulagsreglugerð skal í aðalskipulagi gera grein fyrir staðsetningu og stærð svæða, þéttleika byggðar og öðrum einkennum þegar byggðra og fyrirhugaðra svæða fyrir frístundabyggð, eftir því sem þurfa þykir. Gera skal grein fyrir tengslum svæðanna við samgöngur, þjónustu og opin svæði. Einnig skal gera grein fyrir áfangaskiptingu og áfangaröð, eftir því sem kostur er. Umhverfisstofnun telur mikilvægt að þessar upplýsingar komi fram í greinargerð með aðalskipulaginu.

Umhverfisstofnun telur mikilvægt að við skipulagningu sumarhúsasvæða sé lögð á það áhersla að raska ekki svæðum á náttúruminjasrá eða jarðmyndunum og vistkerfum sem njóta skulu sérstakrar verndar skv. 37. gr. laga um náttúruvernd.

Skógrækt

Umhverfisstofnun telur mikilvægt að í aðalskipulaginu verði gerð grein fyrir þeim svæðum sem ætluð eru undir skógrækt í samræmi við kafla 4.14.2 í skipulagsreglugerð nr. 400/1998 þar sem segir að sérstaklega skuli gera grein fyrir ræktuðum svæðum, uppgræðslusvæðum og skógræktarsvæðum innan landbúnaðarsvæða. Ef skógræktarsvæði verða ekki afmörkuð sérstaklega á aðalskipulagsuppdraetti telur stofnunin nauðsynlegt að sýna skógræktarsvæði á sérstöku þemakorti.

Að mati Umhverfisstofnunar er nauðsynlegt að sett verði fram skýr stefnumörkun varðandi skógrækt í aðalskipulaginu ef stefnt er að eflingu skógræktar innan sveitarfélagsins og að sett verði fram sérstök markmið um hvernig standa beri að skógrækt. Stofnunin telur nauðsynlegt að sett verði sértæk markmið eða skilyrði varðandi skógrækt, s.s. að skógrækt spilli ekki kennileitum í landslagi, jarðmyndunum og búsetuminjum; þess verði gætt að planta ekki alveg niður undir vatnsbakka; ekki verði plantað í mýrlendi og þess gætt að ekki skapist hætta á þurrkun tjarna og annarra votlendissvæða; a.m.k. 30 – 50 m svæði frá vatni og votlendi verði undanskilið skógrækt.

Úrgangur

Umhverfisstofnun bendir á að komin er út landsáætlun um meðhöndlun úrgangs 2004-2016 í samræmi við lög nr. 55/2003 um meðhöndlun úrgangs. Landsáætlunin er almenns eðlis og m.a. til leiðbeiningar fyrir sveitarfélög varðandi svæðisbundna áætlanagerð sem átti að vera lokið fyrir 1. apríl 2005. Umhverfisstofnun telur rétt að fram komi í greinargerð hvernig þeirri vinnu fram vindur hjá sveitarfélaginu.

Fráveita

Samkvæmt 20. gr. reglugerðar nr. 798/1999 um fráveitur og skólþ skulu sveitarstjórnir gera tillögur að skilgreiningu viðtaka þar sem það á við og skal hæfni viðtaka til að taka við og eyða skólpi metin skv. skilgreiningu í fylgiskjali 2 með reglugerðinni, sjá einnig 21. og 23. gr. reglugerðarinnar. Umhverfisstofnun hvetur til þess að sveitarfélagið setji sér tímasett markmið hvað varðar mat á viðtaka fráveitu.

Verndun vatns

Umhverfisstofnun bendir á að nýjar reglugerðir er varða mengunarvarnir hafa tekið gildi frá gildistöku skipulagsreglugerðar nr. 400/1998 og er því umfjöllun í gr. 4.21 í skipulagsreglugerð ekki í samræmi við núgildandi reglugerðir. Í núgildandi reglugerðum eru til dæmis ekki skilgreind „*verndarsvæði vegna mengunar í ám og vötnum*”.

Umhverfisstofnun bendir á að við flokkun vatnsverndarsvæða ber að fylgja reglugerð nr. 536/2001, um neysluvatn, sjá og reglugerð nr. 533/2001, um breytingu á reglugerð nr. 796/1999, um varnir gegn mengun vatns.

Samkvæmt IV. kafla reglugerðar nr. 796/1999 um varnir gegn mengun vatns skulu heilbrigðisnefndir flokka yfirborðsvatn og grunnvatn og skulu á skipulagsuppdrætti aðalskipulags koma fram langtímamarkmið. Einnig skal kortleggja svæði viðkvæm fyrir mengun og menguð svæði, sbr. 11. gr. reglugerðar nr. 796/1999 um varnir gegn mengun vatns og 9. gr. reglugerðar nr. 804/1999 um varnir gegn mengun vatns af völdum köfnunarefnissambanda frá landbúnaði og öðrum atvinnurekstri.

Umhverfisstofnun vekur athygli á að samkvæmt ákvæði til bráðabirgða í reglugerð nr. 796/1999 um varnir gegn mengun vatns átti flokkun vatns í samræmi við 8. gr., sbr. 9. og 10. gr. reglugerðarinnar, að vera lokið innan 4 ára frá gildistöku reglugerðarinnar, þ.e. fyrir 1. nóvember 2003. Flokkun vatns skv. ákvæðum reglugerðarinnar ætti því nú þegar að vera lokið í öllum sveitarfélögum. Hafi slík flokkun þó ekki farið fram telur Umhverfisstofnun nauðsynlegt að í aðalskipulagi séu sett fram **tímasett markmið** varðandi það hvernig ákvæði reglugerðarinnar um flokkun vatns verði uppfyllt.

Hljóðvist

Umhverfisstofnun vekur athygli á að samkvæmt gr. 3.2. í skipulagsreglugerð nr. 400/1998 skal við skipulagsgerð höfð hliðsjón af loftgæðarannsóknnum og hávaðamælingum framkvæmdum samkvæmt ákvæðum mengunarvarnareglugerðar og álitni viðkomandi heilbrigðisnefndar og Hollustuverndar ríkisins [nú Umhverfisstofnun]. Samkvæmt 10. gr. reglugerðar nr. 933/1999 um hávaða skulu skipulagsyfyrirvöld hafa hliðsjón af niðurstöðum hávaðamælinga og útreikninga við gerð svæðis-, aðal- og deiliskipulags.

Umhverfisstofnun vekur jafnframt athygli á að samkvæmt 4. gr. reglugerðar nr. 1000/2005 um kortlagningu hávaða og aðgerðaáætlanir skal kortleggja hávaða á þéttbýlissvæðum, við stóra vegi og stóra flugvelli við þær aðstæður sem tilgreindar eru í viðauka VI í reglugerðinni

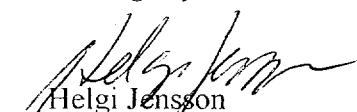
og meta hve margir verða fyrir áhrifum af völdum hans. Við gerð skipulagsáætlana skal sveitarstjórn hafa hliðsjón af niðurstöðum hávaðakortlagningar, sbr. 9. gr. fyrrgreindrar reglugerðar. Samkvæmt ákvæði til bráðabirgða skal gerð hávaðakorta fyrir vegi þar þar sem umferð er meiri en þrjár milljónir ökutækja á ári lokið eigi síðar en 30. júní 2012. Einnig skal gerð hávaðakorta fyrir þéttbýlissvæði lokið eigi síðar en 30. júní 2012. Umhverfisstofnun telur því að fjalla verði um ákvæði reglugerðarinnar í greinargerð aðalskipulagsins. Mikilvægt er að fjallað verði um umferðartölur um helstu þjóðvegi í sveitarfélaginu og birtar verði spár um umferð á gildistíma skipulagsins og út frá þeim lagt mat á hljóðstig í nágrenni þeirra.

Framkvæmdir sem háðar eru mati á umhverfisáhrifum

Umhverfisstofnun telur brýnt að skýrt komi fram í greinargerð skipulagsáætlunar hvaða framkvæmdir, sem fyrirhugaðar eru innan sveitarfélagsins samkvæmt aðalskipulagi, falla undir ákvæði laga nr. 106/2000 um mat á umhverfisáhrifum.

Umhverfisstofnun veitir fúslega frekari ábendingar og aðstoð ef óskað er.

Virðingarfyllt

Helgi Jónsson
forstöðumaður

Sigurros Friðriksdóttir
fagstjóri